

راهنمای نگارش

رساله و پایان نامه

کلیات

به منظور سهولت مطالعه پایان نامه یا رساله لازم است ضمن فراهم آوردن تناسب و ارتباط طبیعی مفاهیم و معانی مورد بحث در نوشتار با یکدیگر، در کلیه صفحات، نکات دستوری و قواعد نشانه‌گذاری رعایت شده و از به کار بردن واژه‌های دشوار و بیگانه خودداری شود. چنانچه واژه‌هایی مانند نام و نام‌خانوادگی افراد یا کلماتی که افراد از آن معانی متعددی را استنباط می‌نمایند به کار برده شود، می‌بایست آن واژه یا نام خارجی با نماد اعداد شماره گذاری و معادل انگلیسی آن در زیر همان صفحه به صورت زیرنویس آورده شود. علاوه بر آن لازم است به موارد زیر دقیقاً توجه و مطابق آن عمل گردد:

اندازه کاغذ و نوع تایپ

- ۱- متن رساله با برنامه *Microsoft Word* تایپ شود.
- ۲- کاغذ متن در اندازه A4 (۲۱ در ۲۹/۷ سانتی‌متر) باشد.
- ۳- هر صفحه دارای حداقل ۲۲ و حداکثر ۲۸ سطر و حاشیه‌های راست، چپ، بالا و پایین به ترتیب برابر با ۳/۵، ۲/۵، ۳/۵ و ۳ سانتی‌متر باشد که در نتیجه عرض متن ۱۵ سانتی‌متر خواهد بود.
- ۴- برای تایپ بخش‌های مختلف رساله از قلم‌های زیر استفاده شود:

اندازه	نوع قلم	نوع متن
۱۸	B Nazanin	عطف جلد
۱۸	B Nazanin	روی جلد
۲۴	B Nazanin (B)	تیترا تا قبل از فهرست
۴۸	B Nazanin (B)	فصل اول - پنجم
۲۴	B Nazanin(B)	عنوان فصل
۱۲	B Nazanin	متن فارسی
۱۶	B Nazanin (B)	تیتراهای اصلی
۱۲	B Nazanin (B)	تیتراهای فرعی
۱۶	B Nazanin (B)	عنوان چکیده فارسی
۱۲	B Nazanin	متن چکیده فارسی
۱۰	B Nazanin	پاورقی فارسی
۱۶	Times New Roman (B)	عنوان چکیده انگلیسی
۱۲	Times New Roman	متن چکیده انگلیسی
۸	Times New Roman	پاورقی انگلیسی
۱۱	B Nazanin	فهرست مراجع فارسی / عربی
۱۱	Times New Roman	فهرست مراجع انگلیسی

نوع جنس و رنگ جلد پایان نامه و رساله:

- ۱- جلد پایان نامه یا رساله از نوع گالینگور می‌باشد که عیناً مطالب نمونه مندرج در صفحه روی جلد زرکوب می‌شود. (مطابق فرم استاندارد شرح روی جلد)
- ۲- جلد رساله مقطع دکتری تمام رشته‌ها به رنگ زرشکی می‌باشد.
- ۳- جلد پایان نامه‌های مقطع کارشناسی ارشد در رشته‌های مختلف به شرح زیر می‌باشد:
  - کارشناسی ارشد رشته‌های حقوق، آموزش زبان انگلیسی، روانشناسی به رنگ مشکی.
  - کارشناسی ارشد رشته‌های مهندسی کامپیوتر، مهندسی معماری، مهندسی عمران، مهندسی صنایع و برنامه ریزی شهری به رنگ سورمه‌ای.
  - کارشناسی ارشد رشته‌های مدیریت و حسابداری به رنگ سبز یشمی.

تسلسل مطالب و صفحات:

شماره گذاری	صفحه
	صفحه سفید
	صفحه عنوان (عیناً مطابق شرح روی جلد)
	صفحه بسم الله الرحمن الرحيم
	صفحه منشور اخلاق پژوهش با امضاء دانشجو
	صفحه تعهدنامه اصالت پایان نامه یا رساله
	صفحه صورت جلسه دفاع از پایان نامه یا رساله
	صفحه تقدیم به ... (حد اکثر یک صفحه)
	صفحه سپاسگزاری
حروف ابجد ^۱	فهرست مطالب به شرح مندرج در نمونه پیوست
ادامه حروف ابجد	فهرست جدول‌ها
ادامه حروف ابجد	فهرست شکل‌ها
ادامه حروف ابجد	فهرست نمودارها
ادامه حروف ابجد	فهرست نقشه‌ها
۱	چکیده فارسی
۲	مقدمه
ادامه شماره صفحات	فصل‌های پایان نامه یا رساله
ادامه شماره صفحات	پیوست‌ها
ادامه شماره صفحات	فهرست منابع فارسی
ادامه شماره صفحات	فهرست منابع انگلیسی
آخرین شماره صفحه	چکیده انگلیسی
بدون درج شماره صفحه	صفحه عنوان به زبان انگلیسی (عین شرح پشت جلد که در صفحه آخر به زبان انگلیسی درج می‌شود)

لازم به ذکر است شماره‌گذاری صفحات در وسط و پایین صفحه انجام می‌گیرد.

^۱- ابجد، هوز، حطی، کلمن، سعفس، قرشت، ثخذ، ضغخ. پایان نامه یا رساله‌هایی که متن آنها انگلیسی می‌باشد شماره گذاری صفحات اولیه آن با حروف رومی (I - II - III - IV - V - VI - ...) انجام شود.

شماره گذاری فصل‌ها و بخش‌ها:

هر پایان نامه یا رساله معمولاً دارای ۵ فصل و هر فصل نیز دارای چند بخش می‌باشد.

- فصل اول: کلیات تحقیق
- فصل دوم: مروری بر تحقیقات انجام شده
- فصل سوم: مواد و روشها
- فصل چهارم: نتایج
- فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری

صفحه اول هر فصل باید از خط پنجم شروع شود. هر یک از بخش‌های هر فصل با دو شماره که با خط تیره از یکدیگر جدا شده‌اند مشخص می‌گردد. عدد سمت راست بیانگر شماره فصل و عدد سمت چپ شماره ترتیب بخش مورد نظر است. در صورتیکه یک بخش دارای زیر بخش باشد، شماره هر زیر بخش در سمت چپ شماره مذکور قرار می‌گیرد، مثلاً: (۲-۴-۳) یعنی زیر بخش سوم از بخش چهارم فصل دوم.

شماره‌گذاری شکل‌ها، جدول‌ها، نمودارها و نقشه‌ها

شماره‌گذاری شکل‌ها، جدول‌ها، نمودارها و نقشه‌ها مانند روال قبلی است. مثلاً دهمین شکل در فصل سوم به صورت (شکل ۳-۱۰) نوشته می‌شود.

* شماره شکل‌ها، نمودارها و نقشه‌ها در زیر آنها و جدول‌ها در بالای آنها قرار می‌گیرد.

شماره‌گذاری پیوست‌ها

پیوست‌های پایان نامه یا رساله با حروف الفبای فارسی نامگذاری می‌شوند. شکل‌ها و جدول‌های موجود در هر پیوست، با توجه به پیوست مربوط شماره‌گذاری خواهد شد. به عنوان مثال: سومین جدول در پیوست "ب" به این صورت نوشته می‌شود (جدول ب-۳)

شماره‌گذاری رابطه‌ها و فرمول‌ها

هر رابطه در متن پایان نامه یا رساله، با دو شماره که با خط فاصله از یکدیگر جدا می‌شوند، مشخص می‌گردد. عدد سمت راست نمایانگر شماره فصل و عدد سمت چپ، شماره رابطه یا فرمول مورد نظر است. مثلاً هشتمین رابطه در فصل ششم به صورت (۶-۸) نوشته می‌شود.

پاورقی یا زیرنویس

- در صورتی که یک عبارت یا واژه نیاز به توضیح خاصی داشته باشد، توضیح را می‌توان در همان صفحه ارائه نمود. در این صورت شماره‌ای به صورت کوچک در بالا و سمت چپ عبارت یا واژه تایپ شده و توضیح مربوطه به صورت زیرنویس در انتهای صفحه درج می‌گردد.
- اندازه قلم مورد استفاده در زیر نویس فارسی ۱۰ و انگلیسی ۸ می‌باشد.
- پاورقی فارسی از سمت راست و پاورقی انگلیسی از سمت چپ درج شود.
- شماره گذاری پاورقی به صورت صفحه‌ای باشد.

درج لغات لاتین در متن فارسی

- حتی المقدور از آوردن کلمات انگلیسی در متن فارسی خودداری شود و ترجیحا معادل فارسی آن نوشته شده و در صورت لزوم معادل انگلیسی کلمه یا عبارت در پاورقی آورده شود.
- در مواردی که لازم است از کلمات اختصار انگلیسی در متن استفاده شود، ابتدا معادل فارسی آن نوشته شده و سپس حروف اختصار در پرانتز قرار می‌گیرد و اصل کلمه یا عبارت انگلیسی در پاورقی آورده می‌شود.
- آوردن اصل کلمه یا عبارت انگلیسی در پاورقی فقط برای اولین بار ضرورت دارد.
- در صورت استفاده از کلمه انگلیسی در متن فارسی اندازه قلم آن ۲ شماره کوچک تر از اندازه قلم فارسی باشد.

شیوه ذکر منابع و مأخذ:

فهرست منابع و ماخذ

منظور از درج فهرست منابع و مأخذ، تهیه و تدوین صورت کامل و دقیق تمام منابع و مأخذی که در متن پایان نامه یا رساله به آنها استناد شده است. به عبارت دیگر هدف آن است که میزان تلاش و کنکاش پژوهشگر در بررسی و استفاده از منابع گوناگون مشخص و همچنین ضمن رعایت حقوق سایر مؤلفان و نویسندگان، امکان دسترسی خواننده به منابع مذکور نیز فراهم شود.

قابل ذکر است برای تنظیم فهرست منابع باید از روش APA Style استفاده شود. به این صورت که منابع به ترتیب حروف الفبا و بدون استفاده از هرگونه نشانه‌گذاری و شماره‌گذاری فهرست می‌شوند. در صورتی که از سیستم خودکار APA Style موجود در برنامه Microsoft Word برای ذکر منابع استفاده نشود، توجه به این نکته ضروری است که اگر طول متن یک منبع بیش از یک سطر شده و ادامه آن در سطر دوم نوشته شود، سطر دوم باید جلوتر از ابتدای خط شروع شود.

قالب کلی تنظیم اطلاعات مربوط به فهرست منابع به صورت زیر است:

منابع فارسی:

کتاب: نام خانوادگی نویسنده(گان)، نام نویسنده(گان)، سال نشر. عنوان کتاب. شماره جلد، نوبت چاپ، محل انتشار، ناشر، صفحات.

به عنوان مثال:

الوانی، سیدمهدی، (۱۳۹۰). مدیریت عمومی. جلد سوم، چاپ دوم، تهران: نشر نی، ۴۸۵ صفحه.

سرمد ز، بازرگان ع، حجازی ا. (۱۳۸۱). روش‌های تحقیق در علوم رفتاری. تهران: انتشارات آگاه، ۲۵۰ صفحه.

- برخی از رشته‌های علوم انسانی که از سبک APA استفاده می‌کنند عنوان کتاب به صورت مورب (*ایتالیک*) نوشته می‌شود.

چنانچه کتاب ترجمه باشد، نام خانوادگی و نام مولف اصلی، سال انتشار به تاریخ شمسی. عنوان کتاب، نام و نام خانوادگی مترجم، محل نشر، ناشر، تاریخ انتشار اثر به زبان اصلی

به عنوان مثال :

مورهد، گ. (۱۳۸۰). *رفتار سازمانی*، ترجمه دکتر س. م. الوانی و غ. معمارزاده، تهران: نشر مروارید، (تاریخ انتشار به زبان اصلی ۱۹۹۹).

کاپلان ه. و، سادوک ب. (۱۳۸۵). *خلاصه روانپزشکی: علوم رفتاری-روانپزشکی*. ترجمه ن پورافکاری، جلد دوم، تهران: شهر آب، ۲۳۰ صفحه

مجله: نام خانوادگی نویسنده(گان)، نام نویسنده(گان)، تاریخ نشر. عنوان مقاله، نام مجله، شماره دوره، شماره صفحات

محمودیان، حسین، (۱۳۸۴). ماهیت نامتناجس بهبود موقعیت زنان در ایران. *مجله پژوهش زنان*، ۱۲(۳)، ۲۴-۱۷.

پایان نامه: نام خانوادگی نویسنده، نام نویسنده، سال. عنوان پایان نامه، مقطع تحصیلی پایان نامه، رشته، دانشکده، دانشگاه

به عنوان مثال:

عابدینی، یحیی، (۱۳۸۱) *بررسی رابطه مهارتهای حل مسائل اجتماعی با پذیرش همسالان در دانش آموزان دختر پایه های دوم و پنج ابتدایی شهر تهران*. کارشناسی ارشد، رشته روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران

منابع الکترونیکی: ارجاع به منابع الکترونیکی از نظر درج اطلاعات کتابشناختی مانند منابع چاپی است ولی در انتهای هر کدام، تاریخ مشاهده در شبکه و نیز URL اینترنتی آن داخل پرانتز ذکر شود.

نام خانوادگی نویسنده(گان)، نام نویسنده(گان) یا شرح پدید آورنده یا نام پایگاه. سال نشر یا آخرین تاریخ به روز رسانی. عنوان. آدرس کامل دسترسی (Retrieved from). تاریخ دسترسی شامل ماه و روز.

Reserve Bank of Australia. 2007. *Statements on monetary policy*. Retrieved from:

<http://www.rba.gov.au/PublicationsAndResearch/StatementsOnMonetaryPolicy/index.html>

(Accessed 6 February 2007).

منابع انگلیسی:

کتاب: به ترتیب و از چپ به راست:

نام خانوادگی نویسنده(گان)، اولین حرف نام نویسنده(گان)، سال انتشار. عنوان کتاب، شهر محل انتشار، ناشر.

به عنوان مثال:

Sheril, R. D., (1956). *The terrifying future: Contemplating color television*. San Diego, CA: Halstead.

- حرف اول تمام کلمات نام ناشر به صورت بزرگ نوشته می شود.
- برخی از رشته های علوم انسانی که از سبک APA استفاده می کنند عنوان کتاب به صورت مورب (*ایتالیک*) نوشته می شود و فقط حرف اول کلمه اول عنوان کتاب به صورت بزرگ نوشته می شود.

برای کتاب با دو نویسنده: نام خانوادگی نویسنده اول، اولین حرف نام نویسنده اول، و نام خانوادگی نویسنده دوم، اولین حرف نام نویسنده دوم، سال انتشار. عنوان کتاب، شهر محل انتشار، ناشر.

به عنوان مثال:

Kurosawa, J., & Armistead, Q. (1972). *Hairball: An intensive peek behind the surface of an enigma*. Hamilton, Ontario, Canada: McMaster University Press.

در مواردی که نویسنده کتاب یا مقاله بیش از ۳ نفر باشد، باید تنها نام خانوادگی نفر اول ذکر شود و سپس از واژه "et al." استفاده شود:

به عنوان مثال: (Pauling et al., 2005).

مقاله: به ترتیب و از چپ به راست:

نام خانوادگی نفر اول، اولین حرف نام نفر اول، و نام خانوادگی نفر دوم، اولین حرف نام نفر دوم، سال انتشار. عنوان مقاله، عنوان مجله به صورت *Italic* یا under lined، شماره مجله، شماره صفحات.

به عنوان مثال:

Rottweiler, F. T., & Beauchemin, J. L. (1987). Detroit and Narnia: Two foes on the brink of destruction. *Canadian/American Studies Journal*, 54, 66–146.

Kling, K. C., Hyde, J. S., Showers, C. J., & Buswell, B. N. (1999). Gender differences in self-esteem: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 125, 470–500.

مقاله در مجله اینترنتی: نام خانوادگی نویسنده، سال. عنوان مقاله، عنوان مجله اینترنتی، URL اینترنتی.

به عنوان مثال:

McDonald, C., & Chenoweth, L. (2009). Leadership: A crucial ingredient in unstable times. *Social Work & Society*, 7. Retrieved from <http://www.socwork.net/2009/1/articles/mcdonaldchenoweth>

روش ماخذ دهی:

لازم است برای دادن ماخذ از شیوه "درون متنی" به شرح زیر استفاده شود:

منابع فارسی:

در انتهای مطلب مورد نظر و داخل پرانتز به ترتیب:

"نام خانوادگی نویسنده، سال چاپ، شماره صفحه یا صفحات" درج می شود.

به عنوان مثال:

(دعائی، ۱۳۷۷، ص. ۱۵۹).

در صورتیکه از کتاب یا مقاله ترجمه شده‌ای استفاده شده باشد، می‌بایست نام خانوادگی نویسنده یا نویسندگان به زبان فارسی بدون اشاره به نام مترجم ذکر شود.

به عنوان مثال:

برای منبعی با یک نویسنده (رابینز، ۱۳۸۱، ص. ۵۸-۵۳)

برای منبعی با دو نویسنده (کونتز و اودانل، ۱۳۷۹، ص. ۶۲)

و در صورتیکه کتاب یا مقاله ترجمه شده به فارسی بیش از ۳ نفر نویسنده داشته باشد، می‌بایست تنها نام خانوادگی نویسنده اول و به دنبال آن عبارت "و دیگران" ذکر شود:

(.....و دیگران، سال چاپ ترجمه کتاب در ایران، شماره صفحه یا صفحات)

به عنوان مثال: (توماس و دیگران، ۱۳۸۰، ص. ۵۸-۵۴)

هنگامی که یک منبع برای چند بار تکرار می‌شود عبارت "همان منبع و شماره ذکر می‌شود.

به عنوان مثال: (همان منبع، ص. ۱۶۷)

منابع انگلیسی:

در صورتیکه از کتاب یا مقاله به زبان اصلی استفاده شود، می‌بایست به ترتیب و از چپ به راست (نام خانوادگی نویسنده یا نویسندگان، سال چاپ، شماره صفحه یا صفحات) بصورت انگلیسی ذکر شود: (Last Name, Year, Page)
بعنوان مثال:

برای منبعی با یک نویسنده (Robbins, 2001, p. 88)

برای منبعی با ۲ نویسنده (Stoner & Friman, 2002, p. 254)

و در مواردیکه کتاب یا مقاله به زبان اصلی، دارای بیش از ۳ نویسنده باشد، باید تنها نام خانوادگی نفر اول ذکر شده و سپس از واژه (et al) استفاده شود:

بصورت: (شماره صفحه، تاریخ، Last Name et al)

به عنوان مثال:

(Thomason et al, 2002, p. 214-229)

در صورتیکه یک منبع انگلیسی برای چند بار تکرار می‌شود، در انتهای مطلب داخل پرانتز عبارت (شماره صفحه، Ibid) ذکر می‌شود.

برای مثال: (Ibid, 37)

پیوست‌ها و ضمایم

پیوست‌ها شامل شکل‌ها، جدول‌ها، نمودارها و نقشه‌ها بعد از آخرین صفحه فصل آخر قرار می‌گیرند. چنانچه تعداد آنها زیاد باشد می‌بایست فهرست آنها تهیه و در بخش آخر "فهرست مطالب" رساله درج گردد.

چنانچه ضمايم و پيوست‌ها بزرگتر از اندازه کاغذ A4 باشند می‌بایست به نحوی تا شوند که از قاب جلد خارج نشده و ترجیحاً درون جیبی (مانند پاکت) که در صفحه جلد تعبیه می‌شود قرار گیرد.

چکیده به زبان انگلیسی (Abstract) :

لازم است خلاصه پایان نامه یا رساله حداکثر تا ۲۵۰ کلمه و در یک صفحه تهیه و تدوین شده و قبل از صفحه آخر قرار گیرد.

چکیده باید بیانگر خلاصه نتایج باشد و از درج شکل و نمودار و گیومه در آن پرهیز شود. در بیان چکیده کلمات کلیدی پایان نامه حداکثر ۳ کلمه و حداکثر ۷ کلمه ذکر شود.

شرح روی جلد به زبان فارسی

روی جلد به ترتیب موارد و عبارتهای زیر درج می‌شود:

۱. آرم دانشگاه آزاد اسلامی (ترجیحاً در ابعاد ۲/۵ در ۳ سانتی‌متر)
۲. دانشگاه آزاد اسلامی
۳. واحد امارات متحده عربی
۴. نام گروه آموزشی مربوطه
۵. عبارت پایان نامه/ رساله برای دریافت درجه کارشناسی ارشد / دکتری در رشته .....
۶. عبارت "رشته و گرایش" (عنوان رشته و گرایش تحصیلی)
۷. عبارت "عنوان پایان نامه یا رساله:"
۸. موضوع پایان نامه یا رساله
۹. عبارت "استاد یا استادان راهنما:"
۱۰. نام و نام خانوادگی استاد یا استادان راهنما
۱۱. عبارت "استاد یا استادان مشاور"
۱۲. نام و نام خانوادگی استاد یا استادان مشاور
۱۳. کلمه "نگارنده"
۱۴. نام و نام خانوادگی دانشجو
۱۵. فصل و سال (فصل و سالی که از پایان نامه یا رساله دفاع شده است)
۱۶. ذکر شماره جلد (در صورتیکه پایان نامه یا رساله بیش از یک جلد باشد)

توجه:

- حروف "M.A." مخفف Master of Arts برای رشته های علوم انسانی و "M.Sc." مخفف عبارت Masters of Science
- برای رشته های غیر علوم انسانی در مقطع کارشناسی ارشد و Ph.D. مخفف عبارت Doctor of Philosophy برای دکتری تخصصی استفاده می‌شود.
- عطف پایان نامه شامل عنوان، نام نگارنده و سال تحصیلی می‌باشد.

شرح پشت جلد به زبان انگلیسی:

پشت جلد به ترتیب موارد و عبارتهای زیر درج می شود:

۱. آرم دانشگاه آزاد اسلامی (ترجیحاً در ابعاد ۲/۵ در ۳ سانتی متر)
۲. ISLAMIC AZAD UNIVERSITY
۳. U.A.E. Branch
۴. Department of .....
۵. A thesis submitted in Partial fulfillment of the requirements for the Master's or PhD Degree in .....
۶. عنوان گرایش به انگلیسی: Minor:
۷. عبارت "Title"
۸. موضوع پایان نامه یا رساله به زبان انگلیسی
۹. Supervisor(s):
۱۰. نام و نام خانوادگی استاد یا استادان راهنما به انگلیسی
۱۱. Advisor(s):
۱۲. نام و نام خانوادگی استاد یا استادان مشاور به انگلیسی
۱۳. By:
۱۴. نام و نام خانوادگی دانشجو به انگلیسی
۱۵. فصل و سال (فصل و سالی که از رساله دفاع شده است) به انگلیسی

نمونه روی جلد

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد امارات متحده عربی
گروه .....

پایان نامه / رساله برای دریافت درجه کارشناسی ارشد / دکتری در رشته .....

رشته و گرایش : .....

عنوان رساله :

.....
استاد یا استادان راهنما :

.....
استاد یا استادان مشاور :

.....
نگارنده:

.....
فصل و سال

نمونه پشت جلد و عطف رساله

ISLAMIC AZAD UNIVERSITY

UAE Branch

Department of .....

A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the Master's /
PhD Degree in .....

Minor:.....

Title:

.....
.....

Supervisor (s):

.....,Ph.D.

Advisor(s):

....., Ph.D.

By:

.....

Season & Year

عنوان پایان نامه یا رساله ...

نام و نام خانوادگی

فصل و سال